

I. Onishchenko

THE EUROPEAN INTEGRATION PROCESS IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION

The era of Globalizing communications, global decisions, global leadership, which puts forward absolutely different requirements for effective functioning of the States is considered in the this article. It is noted that experiencing fundamental and dynamic economic and political changes, political structures, state institutions, and management systems need to be rethought, and the social processes have to gain high-quality superior handling. The humanity in the globalized world has faced the problem of managing global economic development. The challenges and dangers arising in the same region may suddenly appear in other parts of the world. Differences between internal and external means of ensuring economic national interests and economic security are disappearing. There is a need to solve the most important task-the implementation of management on a new scale: the wider-on the whole space of the planet and inland-at all levels of the organization from local to world. The article analyzes several fundamental approaches to the scientific definition of the term "globalization", in particular economic, which considers this phenomenon in the political and information contexts. It is emphasized in the process of deploying globalization of regionalization, remediation, localization and glocalizations. It is established that the first geopolitical context of self-determination of any country is a new global regionalization. It is noted that in the united Europe, regional processes are an integral component of the European growth. The gradual regionalization aimed at reducing regional disparities within the European Union and convergence of the levels and the pace of European regions is not an alternative to globalization. The economic strength of the regions of Europe is the key to effective economic integration.

It is focused on the need to develop a new European integration strategy that will take into account changes in global world nature, giving an opportunity to solve pragmatic issues related to finding a compromise between two interrelated Objectives – further expansion of the European Union and deepening of internal integration processes.

Keywords: globalization, integration, regionalization, supranational political system, Euro-centralism.

УДК 32:37 (075)

Н.П. Пашина

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДИКИ «КЕЙС-СТАДІ» ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ»

У статті проаналізовано сучасні закордонні ресурси й актуальні вітчизняні дослідження застосування кейс-технологій в освітньому процесі. Розроблено методична модель застосування методики кейс-технологій при вивченні дисципліни «Аналіз державної політики» аспірантами-політологами. Експериментально перевірено потенціал і ефективність кейс-технологій для опановування аспірантами-політологами навичок дослідницької роботи, формування необхідних професійних компетенцій.

Ключові слова: освітній процес, метод «кейс-стаді», аналіз державної політики.

Україна в даний час об'єктивно потребує ефективної, зваженої та науково обґрунтованої державної політики. Сьогодні є очевидним, що демократична трансформація українського суспільства є нелінійним і набагато більш складним процесом, ніж це уявлялося на початку суспільних реформ. Він супроводжується глибоким системним зламом суспільства та кризою політичної системи, що виключає однозначність і спрощеність наукових підходів до розвитку країни, ускладнює завдання розробки проектів і моделей її модернізації. Все це вимагає підготовки нового покоління висококваліфікованих фахівців, здатних аналізувати, розробляти й реалізовувати державну політику, а так само професійних аналітиків, консультантів, експертів, викладачів, організаторів для політичних партій, інститутів громадянського суспільства, засобів масової інформації та інших структур.

Відбувається активний процес інституціоналізації державної політики як навчальної та наукової дисципліни. У той же час існує комплекс важливих невирішених проблем. По-перше, рівень наукового осмислення і концептуалізації сучасного державного розвитку; по-друге, великий розрив між теоретичним і емпіричним рівнями аналізу державної політики; по-третє, сучасний стан досліджень не в повній мірі відбиває специфіку розвитку України, не дозволяє створювати адекватні сучасним викликам моделі функціонування її державного апарату [5, с. 5].

Одним з напрямків вирішення цих актуальних проблем є підготовка фахівців у галузі політології, здатних поєднати прикладні дослідження та якісний аналіз. Організація такої підготовки вимагає не лише достатньої кількості навчальної та навчально-методичної літератури з аналізу державної політики, але й впровадження у навчальний процес інтерактивних методів навчання, прикладних досліджень проблемного характеру.

Вивчення дисциплін професійного циклу аспірантами спеціальності 052 Політологія спрямоване на освоєння теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем в області професійної й дослідно-інноваційної діяльності, опанування методології наукової та педагогічної діяльності.

Навчальна дисципліна «Аналіз державної політики» займає одне з провідних місць в системі політологічного освіти у підготовці фахівців-політологів. Програмою дисципліни передбачено вивчення концептуальних основ державної політики й практичних навичок аналізу політики, необхідних для успішної професійної діяльності у цій сфері.

Прослухавши даний курс, аспіранти, майбутні політологи, повинні вміти: досліджувати державну політику в різних сферах українського суспільства, аналізувати державно-політичні рішення, визначати альтернативні й обґрунтовувати їх, складати документи з аналізу державної політики, здійснювати порівняльний аналіз державної політики в іноземних країнах.

Метою статті є: обґрунтування ефективності застосування кейс-технологій при вивченні дисципліни професійного циклу «Аналіз державної політики», навчання аспірантів-політологів методам і способам проведення наукових досліджень, засобам аналізу державної політики в різних сферах українського суспільства.

Виходячи з мети дослідження були поставлені такі завдання:

1. Проаналізувати сучасні закордонні ресурси та актуальні вітчизняні дослідження застосування кейс-технологій в освітньому процесі.

2. Розробити методичну модель багатофункціонального використання кейс-технологій при вивченні дисципліни «Аналіз державної політики» для аспірантів спеціальності 052 Політологія.

3. Експериментально перевірити потенціал та ефективність кейс-технологій для опанування аспірантами-політологами навичками дослідницької роботи, формування необхідних професійних компетенцій.

Закордонні та вітчизняні ресурси застосування кейс-технологій в освітньому процесі. Кейс є одним з найбільш перспективних інтерактивних методів організації професійної підготовки фахівців в іноземних університетах. Кейс-метод, або кейс-стаді – це детальне дослідження окремого випадку, який відноситься до якого-небудь класу феноменів [11, с. 19].

Активне впровадження кейсів почалося у 20-і рр. ХХ ст. у Гарвардській школі бізнесу, де і сьогодні роботі з кейсами відводиться до 90 % навчального часу. З другої половини ХХ ст. метод «кейс-стаді» став активно використовуватися у Школі державного управління ім. Дж. Ф. Кеннеді при Гарвардському університеті.

Сьогодні метод «кейс-стаді» є основним в англо-американському освітньому процесі. Його активно застосовують при навчанні у сфері бізнесу, політології, психології, права, медицини, педагогіки та ін. [16; 18; 4; 6; 8].

У 90-і рр. ХХ ст. кейс-метод став освоюватися в країнах Східної Європи. Презентація кейс-методу в Україні вперше відбулася в 1992 р. [11, с. 20] фахівцями Школи державного управління ім. Дж. Кеннеді Гарвардського університету в Інституті державного управління і місцевого самоврядування (нині Національна академія державного управління при Президенті України).

Виділяються дві класичні школи кейс-стаді: Гарвардська (американська) і Манчестерська (європейська) [11, с. 20]. Так, фахівці Центру викладання і навчання Гарвардської школи бізнесу визначають наступні основні принципи використання кейс-методу [18; 2, с. 87–88]:

- навчання студентів має базуватися на основі обговорення і дослідження реальної професійної ситуації;
- спрямованість на перехід від традиційного до інтерактивного навчання, де студент грає провідну роль в організації свого навчання і взаємонавчання;
- для залучення студентів до процесу освітньої взаємодії викладач використовує різні аналітичні засоби: питання, діалоги, дискусії та ін.;
- викладач не прагне охопити весь матеріал в аудиторії, а направляє студентів по шляху відкриття, критичного осмислення, розкриття більш глибокого сенсу матеріалу за допомогою його активного обговорення;
- викладач повинен бути добре підготовлений щодо змісту обговорюваного матеріалу і до організації процесу обговорення;
- студенти виступають як співавтори освітнього процесу, готуючись до обговорення заздалегідь, спочатку індивідуально, а потім в малих групах, беруть участь як доповідачі і як слухачі, навчаються і навчають інших членів групи.
- кейс-метод підвищує засвоєння знань, розвиває у студентів аналітичні вміння, навички спілкування, лідерства, формує здатність до прийняття рішень в умовах невизначеності.

На думку фахівців Центру освітніх матеріалів Великобританії [28] потенціал кейс-методу дозволяє досягти наступних цілей в освіті:

- прикладного застосування теоретичних концепцій і подолання розриву між теорією і практикою;
- створення умов для розвитку у студентів комунікативних навичок, умінь працювати в групі і розв'язувати професійні проблеми;
- отримання студентами задоволення від спільного обговорення і, як наслідок, зростання у них бажання вчитися;

– розвитку ключових для фахівця умінь, зокрема: навичок групової роботи; індивідуальних навчальних та дослідницьких вмінь; вміння знаходити та аналізувати інформацію, отриману з різних джерел (бібліотеки, мережі Інтернет, результатів експериментів, звітів експертів), навичок презентації; навичок практичної діяльності та управління [2, с. 88; 28].

В цілому, на сьогодні іноземними та вітчизняними фахівцями створені й активно використовуються численні бази даних, електронні ресурси кейс-технологій, також розроблена величезна кількість навчальних кейсів різного змісту і форматів [21, с. 50–54; 22, с. 28–33; 23, с. 8–11; 24; 25; 26; 1; 3; 12; 13].

Так, на сайті дистанційного навчання Університету Міссурі (Колумбія, США) обговорюються засоби та методи організації роботи з кейсами в аудиторії: сократівські діалоги, сплановані дискусії, дебати, публічні слухання, робота дослідницьких груп і ін. [20].

Велика колекція освітніх кейсів, літератури та відеоматеріалів, пропозиції тренінгів, а так же інформаційні ресурси для викладачів (бібліографія, публікації, матеріали звітів та ін.) представлені на сайті Національного центру дослідження кейс навчання в науці (NSF) Університету Буффало (Нью-Йорк, США) [27].

Впровадження кейс-методу в українській освіті почалося у сфері державного управління. Так, у Національній академії державного управління при Президентіві України був підготовлений двотомний каталог навчальних кейсів, ситуаційних вправ і ділових ігор [3]. Значний внесок у розвиток кейс-методу в Україні вніс «Центр інновацій та розвитку», під егідою якого було видано цілий ряд робіт вітчизняних фахівців у цій галузі [7; 8; 9; 10; 11].

Програма подальшого впровадження в національний освітній простір кейс-методу представлена в роботі Ю. Сурміна «Кейс-метод: становлення та розвиток в Україні» [11]. Концептуально-методологічне осмислення використання кейс-методу полягає, на думку автора, в наступному:

- кейс-метод є складним багатофункціональним інтелектуальним, утворенням, яке характеризується різноманітними функціями;
- кейс-метод має великі гносеологічні можливості, орієнтуючись на неоднозначне, ймовірне знання, яке виявляється під час аналізу практичної ситуації;
- належачи до посткласичної моделі навчання, кейс-метод містить навчально-виховні можливості (гносеологічний, праксеологічний, аксіологічний потенціал), інтенсифікує освіту, мобілізує та активізує діяльність як викладача, так і студентів;
- факторами гальмування впровадження кейс-методу у практику навчання є труднощі об'єктивного і суб'єктивного характеру: недоліки, закладені у природі самого методу, відсутність науково-методичних семінарів, дефіцит спеціальної навчально-методичної літератури, необхідність відмовитися від звичної парадигми класичного навчання, традиційної поведінки викладачів і студентів;
- аналіз ситуацій необхідно якомога швидше впровадити в навчання на спеціальностях, що пов'язані з динамічністю, здатністю діяти результативно у нестандартних ситуаціях. Особливо метод кейс-стаді ефективний в освіті дорослих, їхній професійній перепідготовці;
- кейс-метод повинен використовуватися в єдності з іншими методами, в тому числі традиційними. Використання кейс-методу має бути методично, інформаційно і організаційно забезпечено.

Виклад сутності запропонованої методики. Вихідною методологічною ідеєю і стрижнем методичної конструкції у курсі «Аналіз державної політики» виступає застосування принципу вивчення окремих випадків, або конкретних ситуацій – кейс-

стаді. Методика застосування кейс-стаді адаптована з урахуванням специфіки даної дисципліни. Перед викладачем і учнями стоїть двоєдине завдання: освоєння теоретичних знань та набуття практичних умінь і навичок аналізу політики. Навчальний процес розбивається на два основних етапи роботи.

1. Освоєння сучасних методологічних підходів і концептуальних моделей в області теорії та аналізу державної політики;

2. Опанування окремими інструментами аналізу політики на практиці.

На першому етапі використовуються, в основному, традиційні форми викладання – лекції та семінари. На другому етапі необхідно проводити роботу в активних та інтерактивних формах. Аспірантам дається завдання, що поєднує кілька методологічних підходів, але фундаментом є метод окремого випадку (кейс-стаді). Кейс носить наскрізний, інтегративний характер і охоплює цілий ряд тем дисципліни, що вивчається. Робота над кейсом проводиться у два етапи. На прикладі державної політики у визначеній сфері аспірантам пропонується написати два взаємопов'язаних есе, що складаються з трьох проблемних блоків.

До складу есе 1 входить аналіз реальної моделі проблемної ситуації. Есе 2 включає проектування бажаної моделі розв'язання проблеми і презентацію проекту. Інтерактивний рівень навчання забезпечується обговоренням з викладачем всіх етапів «дорожньої карти» дослідження, дискусіями у групі щодо найбільш проблемних блоків есе 1 і 2.

За формою і змістом кейс є аналітичним документом і містить всі необхідні структурні елементи для робіт такого типу: назву, зміст, анотацію або резюме, вступ, опис проблеми, варіанти політики, висновки та рекомендації, посилання, бібліографію, додатки. Робота над есе 1 проводиться за методикою дослідження політики, а в есе 2 використовуються принципи аналізу політики [14].

Робота над кейсом спирається на системний підхід (дескриптивний і конструктивний аналіз), що передбачає дослідження проблеми як єдиного цілого, виявлення всіх наслідків і взаємозв'язків проблемної ситуації, застосування аналізу і синтезу, сходження від абстрактного до конкретного і т.д.

У роботу над кейсом як обов'язкові компоненти закладаються прийоми демонстрації й графічної візуалізації матеріалу: графіків, діаграм, таблиць і т.д.

Завданням есе 1 є побудова реальної моделі проблемної ситуації. Основними дослідницькими блоками в есе 1 є:

Блок 1. Теоретико-методологічні основи дослідження: постановка проблеми, її концептуалізація, побудова робочої моделі-гіпотези. Понятійно-категоріальний апарат дослідження. Визначення методології та обмежень дослідження;

Блок 2. Ідентифікація проблеми: визначення її змісту та масштабів, структурування проблеми, аналіз факторів, що впливають на проблему, з'ясування основних стейкхолдерів, класифікація проблеми;

Блок 3. Проблема у контексті сьогодишньої політики: політичний, правовий, соціальний, економічний контекст проблеми. Визначення мети політики і основні напрямки її досягнення. Побудова «дерева цілей».

Підсумком роботи над есе 1 є обговорення в групі, оцінювання виконавця кейса і активних учасників дискусії.

Есе 2 є продовженням есе 1. Завдання есе 2 полягає у створенні оптимальної віртуальної моделі політики для вирішення проблемної ситуації. Процес розробки політики будується з урахуванням загальноприйнятої моделі «цикл політики» [15; 17].

Основними блоками (етапами) аналізу в есе 2 є:

Блок 1. Визначення альтернатив політики: їх характеристика, оцінка варіантів політики на основі певних критеріїв (результативність, ефективність, справедливість, реальність / здійсненність, гнучкість / поліпшення та інше, залежно від специфіки проблеми). Вибір оптимальної або декількох можливих альтернатив для процесу прийняття рішень та їхня аргументація;

Блок 2. Проектування актуальної, «бажаної» моделі політики: означення політичних структур різного рівня, в компетенції яких знаходиться прийняття політичних рішень з даної проблеми, вибір інструментів політики, організацій-реалізаторів, ресурсів. Визначення методики та акторів моніторингу та оцінювання політики. Розробка рекомендацій щодо поведінки дійових осіб в ситуації;

Блок 3. Презентація проекту (оптимальної моделі): визначення способу подачі матеріалу, демонстрація органіграми, циклограми й мережевої карти проекту, створення слайдів, роликів. Підготовка доповіді для публічної презентації.

Експериментальна перевірка ефективності запропонованої методики. Практика застосування методики кейс-стаді у процесі вивчення дисципліни «Аналіз державної політики» аспірантами-політологами Маріупольського державного університету протягом 2016 – 2018 рр. показала наступне:

1. Для підвищення мотивації та інтересу до роботи доцільно запропонувати аспірантам самостійно вибрати кейс.

2. Найбільш актуальними і особисто значущими для учнів є кейси з використанням місцевого матеріалу. Аспіранти відчувають себе більш впевнено, оскільки знають середу і контекст проблеми.

3. Робота над кейсом, особливо, якщо його проблематика пов'язана з темою кандидатської дисертації, дає хороший фактичний матеріал і емпіричний досвід в роботі над дисертацією.

4. В ході роботи над есе 2 доцільно провести обговорення в групі з визначення альтернатив розв'язання проблемної ситуації. Актуальною може бути дискусія щодо вибору та обґрунтуванню оптимальної моделі політики вирішення проблеми. Крайні результати такого обговорення дає застосування методу «мозкового штурму».

5. Так, як робота над кейсом займає велику частину позааудиторної та аудиторної роботи доцільно виставляти дві оцінки, оцінюючи окремо есе 1 і есе 2, а так само оцінювати всіх активних учасників обговорення, тим самим мотивуючи роботу в групі.

6. З критеріями оцінювання роботи над кейсом необхідно ознайомити аспірантів заздалегідь, це акцентує увагу на вузлових моментах дослідження.

7. Оцінювання, на наш погляд, краще проводити не за проблемними блоками есе 1 і 2, а відповідно до придбаних вмінь і навичок під час роботи над кейсом.

8. Практика проведення експерименту довела, що оптимальним поєднанням мінімальної та максимальної оцінки придбаних в ході роботи над кейсом професійних компетенцій учнів є наступне (див. Таблицю 1):

Таблиця 1. Критерії оцінювання роботи над кейсом

Критерії оцінювання			
Есе 1	Min/max	Есе 2	Min/max
Рівень теоретичної підготовки	15/25	Рівень обґрунтованості обраної альтернативи розв'язання проблеми	10/15
Глибина та аргументація дослідження	15/25	Конструктивність та доцільність запропонованої моделі політики	10/20

Опанування окремими інструментами аналізу	10/20	Новизна та оригінальність розв'язання проблеми	15/25
Якість демонстраційних матеріалів	10/15	Презентація: якість та спосіб викладення матеріалу	15/25
Оформлення	10/15	Оформлення	10/15
Загальна оцінка	60/100	Загальна оцінка	60/100

9. У роботу над кейсом була інтегрована ціла низка пізнавальних методів, що дозволило учням отримати практичний досвід володіння ними та навички аналізу. Основними методами роботи над кейсом стали: проблемний, моделювання, системний аналіз, експеримент, описовий, аналіз офіційних документів, аналіз неофіційних матеріалів ЗМІ, Інтернету та інших джерел, експертна оцінка, прогнозування, статистичний, математичний, «мозковий штурм», дискусія та ін.

10. Крім оргтехнічних навичок робота над кейсом і його презентація розвиває такі здібності як: ораторське мистецтво, полемічні навички, міжособистісну комунікацію, робота в групі й інші якості, необхідні для роботи в політичній сфері.

Висновки. Вхідження України до єдиної освітньої системи Європи, орієнтація на нові освітні результати визначають необхідність реалізації компетентнісної моделі в навчанні. Практико-орієнтованим підходом до вивчення дисципліни «Аналіз державної політики» аспірантів-політологів в Маріупольському державному університеті є кейс-технології.

Підготовка двох взаємопов'язаних есе є науково-прикладною роботою, має наскрізний інтегративний характер, охоплює цілу низку тем дисципліни, що вивчається, та спрямована на навчання аспірантів-політологів різних методичних засобів і навичок аналізу.

Застосування методу кейс-стаді при вивченні курсу «Аналіз державної політики» надає аспірантам-політологам наступні можливості:

- дозволяє побачити проблеми очима осіб, які приймають рішення;
- поглибити розуміння теоретичних моделей та процесу прийняття політичних рішень;
- здійснювати аналіз реальної моделі ситуації та формулювати актуальну модель розв'язання проблеми;
- зіставляти й комбінувати різні методологічні підходи;
- осмислювати ситуацію у контексті практичного досвіду;
- розвивати аналітичні, полемічні, комунікативні навички;
- освоювати оргтехнічні технології та ін.

Список використаної літератури

1. Дегтярєв А. А. Принятие политических решений: Учебное пособие / А. А. Дегтярєв. – М. : КДУ, 2004. – 416 с.; Degtyarev A. A. Prinyatie politicheskikh resheniy: Uchebnoe posobie / A. A. Degtyarev. – М.: КДУ, 2004. – 416 s.

2. Екімова В. І. Кейс-метод в высшей школе: проблемы применения и оценки эффективности / В. И. Екімова // Современная зарубежная психология. – 2014. – № 1. – С. 86–97.; Yekimova V. I. Keys-metod v vysshey shkole: problemy primeneniya i otsenki effektivnosti / V. I. Yekimova // Sovremennaya zarubezhnaya psikhologiya. – 2014. – № 1. – S. 86–97.

3. Каталог навчальних кейсів, ситуаційних вправ і ділових ігор для дисциплін спеціальностей освітньої галузі «Державне управління»: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, Київ, 1 груд. 2011 р. : у 2 т. / за заг. ред. В. М. Сороко ; уклад. :

О. С. Бурба, Н. А. Денісова, Т. Б. Смолянська. – К. : НАДУ, 2011. – Т. 1. – 92 с. ; Т. 2. – 76 с. *Kataloh navchalnykh keisiv, sytuatsiinykh vprav i dilovykh ihor dlia dystsyplin spetsialnostei osvitnoi haluzi «Derzhavne upravlinnia» : materialy nauk.- prakt. konf. za mizhnar. uchastiu*, Kyiv, 1 hrud. 2011 r. : u 2 t. / za zah. red. V. M. Soroko ; uklad. : O. S. Burba, N. A. Denisova, T. B. Smolianska. – K. : NADU, 2011. – Т. 1. – 92 s. ; Т. 2. – 76 s.

4. Краснов Ю. Э. Современные дискуссии по проблеме «Метод проектов» (реферативный обзор источников, включая рассмотрение концепции Дж. Равена о развитии компетентностей высшего уровня посредством проектного обучения) / Ю. Э. Краснов // *Метод проектов. Серия «Современные технологии университетского образования»*. Вып. 2 / Белорусский государственный университет. Центр проблем развития образования. Республиканский институт высшей школы БГУ. – Минск : РИВШ БГУ, 2003. – С. 197–221 ; Krasnov Yu. E. *Sovremennye diskussii po probleme «Metod proektov» (referativnyy obzor istochnikov, vklyuchaya rassmotrenie kontseptsii Dzh. Ravena o razvitii kompetentnostey vysshego urovnya posredstvom proektnogo obucheniya)* / Yu. E. Krasnov // *Metod proektov. Seriya «Sovremennye tekhnologii universitetskogo obrazovaniya»*. Vyp. 2 / Belorusskiy gosudarstvennyy universitet. Tsentr problem razvitiya obrazovaniya. Respublikanskiy institut vysshey shkoly BGU. – Minsk : RIVSh BGU, 2003. – S. 197–221.

5. Новакова О. В. Аналіз державної політики: навчальний посібник. Вид. 2-е, перероб. і доп. / О. В. Новакова, Н. П. Пашина. – Маріуполь : Вид-во Маріупольського державного університету, 2017. – 304 с.; Novakova O. V. *Analiz derzhavnoi polityky: navchalnyi posibnyk*. – Vyd. 2-e, pererob. i dop. / O. V. Novakova, N. P. Pashyna. – Mariupol : Vyd-vo Mariupolskoho derzhavnoho universytetu, 2017. – 304 s.

6. Полат Е. С. Метод проектов / Е. С. Полат // *Метод проектов. Серия «Современные технологии университетского образования»*. Вып. 2. / Белорусский государственный университет. Центр проблем развития образования. Республиканский институт высшей школы БГУ. – Минск : РИВШ БГУ, 2003. – С. 39–47; Polat Ye. S. *Metod proektov* / Ye. S. Polat // *Metod proektov. Seriya «Sovremennye tekhnologi universitetskogo obrazovaniya»*. Vyp. 2. / Belorusskiy gosudarstvennyy universitet. Tsentr problem razvitiya obrazovaniya. Respublikanskiy institut vysshey shkoly BGU. – Minsk : RIVSh BGU, 2003. – S. 39–47.

7. Ситуационные упражнения / Под рук. Ю. П. Сурмина. – К. : Центр инноваций и развития, 1999. – Вып. 1. – 32 с. – (Серия: государственное управление); *Situatsionnye uprazhneniya* / Pod ruk. Yu. P. Surmina). – K. : Tsentr innovatsiy i razvitiya, 1999. – Vyp. 1. – 32 s. – (Seriya: gosudarstvennoe upravlenie).

8. Ситуационный анализ, или Анатомия Кейс-метода / Под ред. д-ра социол. наук, проф. Ю. П. Сурмина. – К. : Центр инноваций и развития, 2002. – 286 с.; *Situatsionnyy analiz, ili Anatomiya Keys-metoda* / Pod red. d-ra sotsiol. nauk, prof. Yu. P. Surmina. – K. : Tsentr innovatsiy i razvitiya, 2002. – 286 s.

9. Ситуаційні вправи / Консорціум із вдосконалення бізнес-освіти у Україні. – К. : Центр інновацій та розвитку, 2000. – Вип. 2. Ситуаційні вправи-переможці 2-го Всеукр. конкурсу ситуац. вправ. – 160 с. *Sytuatsiini vpravu / Konsortsium iz vdoskonalennia biznes-osvity u Ukraini*. – K. : Tsentr innovatsii ta rozvytku, 2000. – Vyp. 2. *Sytuatsiini vpravu-peremozhtsi 2-ho vseukr. konkursu situats. vprav.* – 160 s.

10. Ситуаційні вправи / Консорціум із вдосконалення бізнес-освіти у Україні. – К. : Центр інновацій та розвитку, 1999. – Вип. 1. Ситуаційні вправи-переможці 1-го Всеукр. конкурсу ситуац. вправ. – 220 с.; *Sytuatsiini vpravu / Konsortsium iz vdoskonalennia biznes-osvity u Ukraini*. – K. : Tsentr innovatsii ta rozvytku, 1999. – Vyp. 1. *Sytuatsiini vpravu-peremozhtsi 1-ho vseukr. konkursu situats. vprav.* – 220 s.

11. Сурмін Ю. П. Кейс-метод: становлення та розвиток в Україні / Ю. П. Сурмін // Вісник НАДУ. – 2015. – № 2. – С. 19–28.; Surmin Yu. P. Keis-metod: stanovlennia ta rozvytok v Ukraini / Yu. P. Surmin // Visnyk NADU. – 2015. – № 2. – S. 19–28.
12. Сурмін Ю. П. Кейс-стаді: архітектура і можливості / Ю. П. Сурмін. – К. : Навч.-метод. центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2012. – 336 с.; Surmin Yu. P. Keis-stadi: arkhitektura i mozhlyvosti / Yu. P. Surmin. – K. : Navch.-metod. tsentr «Konsortsium iz udoskonalennia menedzhment-osvity v Ukraini», 2012. – 336 s.
13. Сурмін Ю. П. Створення кейса: практичні поради / Ю. П. Сурмін, О. І. Сидоренко. – К. : Навч.-метод. центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2012. – 48 с.; Surmin Yu. P. Stvorennia keisa: praktychni porady / Yu. P. Surmin, O. I. Sydorenko. – K. : Navch.-metod. tsentr «Konsortsium iz udoskonalennia menedzhment-osvity v Ukraini», 2012. – 48 s.
14. Янг Е. Як написати дієвий аналітичний документ у галузі державної політики : Практичний посібник для радників з державної політики у Центральній і Східній Європі / Е. Янг, Л. Куїнн; пер. з англ. С. Соколик; наук. ред. пер. О. Кілієвич. – К. : К.І.С., 2003. – 120 с.; Yang E. Yak napysaty diievyyi analitychnyi dokument u haluzi derzhavnoi polityky : Praktychnyi posibnyk dlia radnykiv z derzhavnoi polityky u Tsentralnii i Shhidnii Yevropi / E. Yang, L. Kuinn; per. z anhl. S. Sokolyk; nauk. red. per. O. Kiliievych. – K. : K.I.S., 2003. – 120 s.
15. Anderson J. Public Policymaking: An Introduction / J. Anderson. – Boston – New York. 2003.
16. Angelo T. Case learning: How does it work? Why is it effective? [Електронний ресурс] / Т. Angelo, J. Boehrer // Case Method Website: How to Teach with Cases. Santa Barbara: University of California, 2002. – Режим доступу : <http://www.soc.ucsb.edu/projects/casemethod/teaching.html>
17. Bardach E. A Practical Guide for Policy Analysis: The Eightfold Path for More Effective Problem Solving / E. Bardach. – N.Y., L., 2000. – 200 p.
18. Barnes L. B. Teaching and the case method: Text, cases, and readings / L. B. Barnes, C. R. Christensen, A. J. Hansen. – Cambridge : Harvard Business School Press, 1994. – 288 p.
19. Case Method in Practice [Електронний ресурс] // Harvard Business School. – Режим доступу : <http://www.hbs.edu/teaching/casemethodinpractice/> eLearning at Missouri [Електронний ресурс] // Educational Technologies at Missouri. – Режим доступу : <http://elearning.missouri.edu/teachingwiththecasestudymethod/>
20. Gallucci K. Learning about the nature of science with case studies / K. Gallucci // Journal of College Science Teaching. – 2009. – Vol. 38. – № 5. – P. 50–54.
21. Grunwald S. A casebased approach improves science students' experimental variable identification skills / S. Grunwald, A. Hartman // Journal of College Science Teaching. – 2010. – Vol. 39. – № 3. – P. 28–33.
22. Hager L. D. A symphony for your brain: A psychological research methods case / L. D. Hager // Journal of College Science Teaching. – 2004. – Vol. 33. – № 7. – P. 8–11.
23. Herreid C. F. Clicker cases: Introducing case study teaching into large classrooms / C. F. Herreid // Journal of College Science Teaching. – 2006. – Vol. 36. – № 2. – P. 43–47.
24. Herreid C. F. Start with a Story: The Case Study Method of Teaching College Science / C. F. Herreid. – Arlington – VA : NSTA, 2007. – 450 p.
25. Herreid C. F. The interrupted case method / C. F. Herreid // Journal of College Science Teaching. – 2005. – Vol. 35. – № 2. – P. 4–5.
26. National Center for case study teaching in science [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.science.cases.lib.buffalo.edu/>

27. Teaching Materials Using Case Studies [Електронний ресурс] // UK Centre for Materials Education. – Режим доступу : <http://www.materials.ac.uk/guides/casestudies.asp>
Стаття надійшла до редакції 05.10.2018 р.

N. Pashina

**APPLYING METHODOLOGY “CASE STUDY” WHILE TEACHING
DISCIPLINE “STATE POLICY ANALYSIS”**

The article shows that one of the courses of solving topical problems of the contemporary state policy in Ukraine is training of specialists in the sphere of political science who will be able to combine conducting applied researches and qualitative analysis. Organizing such training requires not only sufficient amount of training materials and the set of teaching methods on state policy analysis but also introduction of the interactive teaching methods and applied researches of the problematic nature into the educational process.

The object of the article is grounding efficiency of applying case technologies while teaching the professional cycle discipline “State policy analysis”, teaching the methods and ways of conducting scientific researches in various areas of Ukrainian society to the postgraduates in the sphere of political science.

The article analyses the contemporary foreign resources and topic alternatives searches devoted to applying case technologies in the teaching process.

It defines the main principles of applying case method in the classic case study schools: Harvard (American) and Manchester (European). It reveals conceptual and methodology comprehension of applying case method in the national educational process of Ukraine.

The article presents the designed model of applying methods of case technologies in teaching the discipline “State policy analysis” to the postgraduates in the sphere of political science. The procedure of applying case study is adjusted in view of the specific features of the given discipline. The postgraduates get the task that combines several methodological techniques the basis of which is the method of a particular case (case study). The case has cross-cutting integrational nature and covers a range of disciplines that are taught. The case work is divided into two stages. Using the example of the state policy the postgraduates are to write two interrelated essays, each of them consists of three problematic clusters.

Potential and efficiency of the case technologies used in the process of mastering research skills and forming necessary professional competences by the postgraduates in the sphere of political science are experimentally tested.

Keywords: *educational process, case study method, analysis of the state policy*